

ця встановлена та притягнута до кримінальної відповідальності; встановлені обставини, що впливають на тяжкість кримінального правопорушення; у кримінальному провадженні складено обвинувальний акт.

1. Криміналістика : учебник / Д. Н. Балашов, Н. М. Балашов, С. В. Маликов. 2-е изд., доп. и перераб. – М. : ИНФРА-М, 2009. 218 с.
2. Криміналістика : учебник для вузов / И. Ф. Герасимов, Л. Я. Драпкин, Е. П. Ищенко и др. – М. : Высшая школа, 1994. 230 с.
3. Інструкція з організації діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України / [Електронний ресурс] : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z091917?find=1&text=%EF%EB%E0%EDw11>
4. Коновалова В. О. Організація і планування розслідування. Поняття і принципи планування. Техніка планування / В. О. Коновалова // Криміналістика: підручник / за ред. В. Ю. Шепітька. – К.: Ін. Юре, 2001. 462 с.
5. Аверьянова Т. В. Криміналістика : учебник / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Россинская; под ред. Р. С. Белкина. – М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1999. 971 с.
6. Ларин А. М. Расследование по уголовному делу. Планирование, организация / А. М. Ларин. – М.: Юрид. лит., 1970. 224 с.
7. Ищенко Е. П., Филиппов А. Г. Криміналістика: ученик. – М.: Высшее образование, 2007. 1274 с.
8. Криміналістика / под ред. С. П. Митричева и П. И. Тарасова-Родионова. – М.: Госюриздат, 1957. 199 с.
9. Белкин Р. С. Курс криміналістики: в 3 т. Т. 2: Частные криміналістические теории / Р. С. Белкин. – М.: Юристъ, 1997. 464 с.
10. Пяковський В. В. Загальні умови планування розслідування насильницьких правопорушень, учинених щодо неповнолітніх / В. В. Пяковський // Криміналістичний вісник. – К.: ДНДЕКЦ МВС України; НАВС, 2015. – № 1 (23). – С. 51-56.
11. Шмонин А. В. Методология криміналістической методики: монография. – М.: Юрлитинформ, 2010. 416 с.

Денисенко Євгенія Миколаївна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Науковий керівник – Шаблістий В.В.,
д.ю.н., доц., професор кафедри
кримінального права та кримінології
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО ЯК ОДНА ІЗ ПРИЧИН ЖІНОЧОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Із розвитком та функціонуванням суспільства більш поширеним стає явище криміналізації жіночої частини соціуму. Злочинність є негативним явищем у будь-якому суспільстві, адже характеризується несприятливими наслідками та небезпечним впливом на суспільні відносини, цінності та блага. Особливо небувалого обурення викликають злочини, які вчиняються особами жіночої статі. Питанню жіночої злочинності, особливо в контексті домашнього на-

сильства, приділено значної уваги.

Чимало насильницьких злочинів, вчинюваних жінкою, вчиняється саме на ґрунті сімейно-побутових відносин. Перш за все, це пов'язано зі сприйняттям жінки як такої, що повинна знаходитись скоріше у сімейному вирі, аніж досягати нових вершин у різних сферах суспільного життя. Таке ставлення пригнічує жіночу особистість, її професійний потенціал тощо. Крім того, прив'язаність жінки до побутової сфери стає прямою причиною її економічної залежності від чоловіка, що робить її значно слабшою у реалізації своїх можливостей. Часто такі жінки досить психічно нестабільні, тому здатні на вчинення непередбачуваних дій та вчинків, серед яких і різні злочини. Зокрема, вони, через повне занурення у побут та сімейне життя, що може негативно впливати на психіку жінки, можуть вести себе агресивно та жорстоко по відношенню до своїх дітей або навіть чоловіка. Такі дії призводять до насильства у сім'ї.

Іншим, не менш важливим питанням, є насильство по відношенню до жінки, що зумовлюється гендерним становищем жінки по відношенню до чоловіка, нерівним співвідношенням сил. Насильство не є новелою у кримінально-виконавчому законодавстві, адже є дуже поширеним явищем не лише в Україні, а й в інших державах світу. Зокрема, на світовому рівні питанню насильства щодо жінки було присвячено Конвенцію Ради Європи «Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами», підписана у Стамбулі 11 травня 2011 року, положення якої було реалізовано у Кримінальному та Кримінально-процесуальному кодексах України.

У Конвенції надано визначення поняттю «насильство стосовно жінок», яке розуміється як порушення прав людини й форма дискримінації стосовно жінок та означає всі акти насильства стосовно жінок за гендерною ознакою, результатом яких є або може бути фізична, сексуальна, психологічна або економічна шкода чи страждання стосовно жінок, у тому числі погрози таких дій, примус або свавільне позбавлення волі, незалежно від того, чи відбувається це в публічному або приватному житті [1, с.13]. Такі дії часто зустрічаються і у сімейному побуті, де вони визначаються також як «насильство в сім'ї». Українське законодавство надає дефініції поняттю насильство у сім'ї, виокремлюючи види насильства. Законом України № 2229-VIII від 07.12.2017 «Про запобігання та протидію домашньому насильству» зазначається, що «насильство в сім'ї – будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю» [2].

Жінки є дуже вразливою категорією населення, що відрізняється за своїми психологічними та фізіологічними показниками від чоловіків. При цьому, історично склалось, що жінка є залежною від чоловіка в силу нерівного співвідношення сили. З цього і випливає насильство у родині з боку чоловіка. «Із психологічної та кримінальної літератури відомо, що тяжкі насильницькі злочини, скоєні жінками, відбуваються здебільшого на сімейно-побутовому ґрунті

та, в переважній більшості випадків, є відповіддю на довготривале сімейне насильство: знущання з боку чоловіка чи співмешканця щодо самої жінки або її дітей. Механізм таких злочинів є достатньо вивченим; судді, загалом, беруть до уваги обставини життя жінок, що є безпосередніми вбивцями своїх чоловіків (співмешканців), при призначенні покарання» [3, с. 221].

Крім цього, зазначені мотиви тісно пов'язані з причиною жіночого пияцтва, що є певним способом відмежування від сімейно-побутової реальності, а у кінцевому етапі стають однією із найпоширеніших причин вчинення жінкою сімейно-побутового злочину у стані алкогольного сп'яніння. Суспільно-небезпечні дії жінки спрямовуються не лише на чоловіка або співмешканця, а й на будь-яке найближче оточення.

Жінки, які вчиняють суспільно-небезпечне діяння відносно свого насильника, діють в основному прихованим способом у силу своїх фізіологічних можливостей. Крім цього, у жіночій злочинності спостерігається нанесення своїй жертві значної кількості тілесних ушкоджень, навіть після факту її смерті. Під час вчинення злочину знаряддями майже завжди є предмети побуту, серед яких: ніж, сокира, молоток, пательня та інші. Частіше за все, жінки вчиняють злочини на ґрунті сімейних сварок, і такі злочини характеризуються раптовістю вчинення, сильною емоціональністю, що виражається високим рівнем агресії та неприязності з боку жінки. Саме через це жіночі злочини виражаються такою жорстокістю.

Таким чином, вчинення злочину жінкою є негативним явищем для розвиненого соціуму, що пов'язано зі сприйняттям жінки як берегині, матері. Однак, важливим є поглиблений розгляд причин вчинення жінками суспільно-небезпечних діянь, що впливає передусім на призначення відповідальності для жінок. Однією із найпоширеніших причин криміналізації жіночої частини суспільства є домашнє насильство з боку чоловіка, що безумовно залишається проблемою гендерної нерівності.

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами. Відкрита для підпису в Стамбулі (Туреччина) 11 травня 2011 р. та пояснювальна доповідь. К.: Видавництво «К.І.С.», 2011. 196 с.

2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. *Голос України* від 06.01.2018 року № 4.

3. Шкраб'юк В. Вплив сімейного насильства на формування злочинної поведінки жінок. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2010. Вип. 15. Ч. 2. 333 с. С. 215.